



Nærings- og Fiskeridepartementet,
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Deres ref: 19/3879

Vår ref: 19/01614-2

Bergen, 30.08.2019

Arkivnr.
Løpenr:

Høring – Bekjempelsesplan for pankreassykdom (PD).

Viser til brev av 28. juni 2019.

En overordnet bekjempelsesplan for PD vil forventelig bidra til en bedret håndtering av PD-situasjonen, og Havforskningsinstituttet støtter hovedtrekkene i planen. Tilføyelsen av nytt annet ledd til PD-forskriftens §8, vil gi Mattilsynet en mer eksplisitt anledning til å båndlegge anlegg som, etter spesifiserte kriterier, har hatt smittekontakt med anlegg med påvist/mistenkt PD. Bekjempelsesplanen for PD vil gi en forbedret oversikt over, og forståelse for, de faglige og forvaltningsmessige rammene, som ligger til grunn for bekjempelsen av PD i Norge.

Havforskningsinstituttet har følgende kommentarer til henholdsvis endringen i PD-forskriften og bekjempelsesplanen.

PD-forskriftens §8, annet ledd.

Havforskningsinstituttet mener at tilføyelsen av §8 annet ledd til PD-forskriften er fornuftig. Selv om slik båndlegging allerede har hjemmel i matloven, synes det logisk og forenkende at PD-forskriftens tekst er eksplisitt på de tiltak den er tenkt å hjemle.

Med det nye andre leddet, *kan* Mattilsynet *om nødvendig* forby flytting av fisk (båndlegging) fra et akvakulturanlegg som har hatt *smittekontakt* med anlegg med påvist/mistenkt PD. Definisjonen av *smittekontakt*, og hvordan mulig smittekontakt konkret vil bli vurdert i hvert tilfelle, vil være av grunnleggende viktighet for hensiktsmessig og forutsigbar anvendelse av §8 annet ledd. Mens smittekontakt gjennom nettverk (personell, utstyr, båter, flytting av fisk etc.) er relativt enkelt å forholde seg til, er vurdering av vannbåren smittekontakt (vann, strøm og avstand) beheftet med stor usikkerhet. Anvendelse av faste avstandsgrenser mellom anlegg (f.eks. 10 og 30 km) i vurderinger av smittekontakt og -risiko er enkelt og til dels forutsigbart, men kan føre til upresise vurderinger.

Lokale og områdevis strømforhold vil ha betydelig innflytelse på hvordan smitte spres via vannmassene, og spredningsforholdene vil også variere i tid. Metodikken som ligger til grunn for avstandsgrensene som det opereres med har stor usikkerhet, både i forhold til kilder til virus (hvor mye og når), til overlevelse i vannmassene (eventuelt om viruset transporteres av organismer som f.eks. lakselus) og til hvilken smittedose som er nødvendig for å smitte fisk i oppdrettsanlegg. Vurderingen at det ikke vil forekomme spredning utover 50 km fra en kilde er ikke tilstrekkelig begrunnet og bør undersøkes nærmere før en slik grense etableres. Det kan være kompliserende å bringe inn flere faktorer (parametere) i vurderingen av smittekontakt, men man vil øke sikkerheten i beslutningsgrunnlaget. HI mener at smittekontaktbegrepet og kriteriene for bruken av det må defineres bedre og at reell usikkerhet må tas hensyn til.

Bekjempelsesplan for pankreassykdom (PD)

Havforskningsinstituttet mener at bekjempelsesplanen er et nyttig og viktig verktøy for å fremme en felles og gjensidig forståelse for regelverket og som hjelp for Mattilsynets utøvelse av PD-forskriften mm. Begrensning og bekjempelse av PD (og annen sykdom i oppdrett) er krevende og så lenge det er rom for skjønn og unntak i Mattilsynets vedtak vil det være stort behov for av- og oppklaringer, næring og Mattilsynet imellom. Bekjempelsesplanens språk er formelt og tidvis tunglest, og kan begrense gjennomslagskraften.

Bruken av tabeller for oppsummering av kriterier for hhv. tømning av anlegg, utsetting av fisk i slaktermerd og risiko forbundet med brønnbåter og servicefartøy (vedlegg 1, tabell 1-3) er nyttige. Slike tabeller kan også brukes for å oppsummere de hovedreglene for vedtak som er skissert i bekjempelsesplanen.

Havforskningsinstituttet har en merknad til begrepet *smittestatus*, som det defineres og anvendes i bekjempelsesplanen. I vedlegg 1, side 2, linje 9, defineres smittestatus som en «vurdering av hvor langt populasjonen er kommet med hensyn på infeksjonsutvikling og dermed potensialet for utskillelse og videre spredning av viruset», og det henvises til kriterier for vurdering i tabell 1 i vedlegg 1. Havforskningsinstituttet mener at det vil være vanskelig å vurdere smittestatus slik begrepet brukes her, basert på PCR analyse/screening av vev alene. SAV-infeksjon i en populasjon kan utvikle seg asynkront, hvor subpopulasjoner smittes til ulik tid (og smitter hverandre). Det er derfor sannsynlig at det til en gitt tid vil være både usmittede, viremiske (virusutskillende) og rekonvalesente fisk i et PD-smittet anlegg. En vurdering av smittestatus, som brukt her, kunne derfor med fordel inkludere PCR analyse av blod (viremi) og antistoffanalyse av blod (rekonvalesenter). Antakelsen om at «Jo lengre populasjonen har kommet i utviklingen av sykdommen, desto større vil behovet være for rask tømning» (vedlegg 1, s 2, l 11) er nødvendigvis ikke korrekt i asynkrone infeksjoner, bortsett fra i tidligste faser av disse.

Begrepet *smittestatus* benyttes i bekjempelsesplanen også om geografiske områder (s 28). Her kan smittestatus oppfattes som prevalensen/tettheten av anlegg i området som har PD, uansett hvor langt infeksjonen har kommet i det enkelte anlegg. Sistnevnte bruk av smittestatus, dvs. vurdert som smittet/usmittet er nærmere den vanlige, «blant folk»-bruken av begrepet. De to noe ulike måtene å definere/bruke begrepet smittestatus på, kan gi uklarhet og bør klargjøres.

Generelle bemerkninger

Havforskningsinstituttet vil påpeke at PD-forskriftens og bekjempelsesplanens intensjon om å forvalte PD med et betydelig rom for skjønn og unntak, kan føre til uforutsigbarhet for næringen. Jevnfør bekjempelsesplanens uttalte mål om å bidra til god og økt forutsigbarhet, vil denne muligheten for bruk av skjønn og fleksibilitet per definisjon innskrenke forutsigbarheten og må veies opp mot aksepten for planen i næringen dersom det ofte skjer at vedtak strider mot forventning og ønsker.

Havforskningsinstituttet ser brønnbåtene og driften av disse som spesielt viktige for å oppnå ønsket effekt av den målrettede PD-bekjempelsen. Effektiv desinfisering av brønnbåtene er essensielt og Havforskningsinstituttet mener at det må stilles meget høye krav, både til hensiktsmessig konstruksjon av båtene i forhold til smittehygiene samt til dokumentasjon av utført desinfisering og effektiviteten av denne. Det bør også stilles klare krav til at det er tilstrekkelig brønnbåtkapasitet innen et område, slik at transport mellom ulike smitte- eller hygienezoner i liten grad er nødvendig.

Vennlig hilsen

Geir Lasse Taranger
Forskningsdirektør

Terje Svåsand
Programleder

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift. Innholdet er godkjent faglig gjennom prosess for rådgivning